

gemeente
Haarlemmermeer

Leden van de gemeenteraad Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

2013/39770

Cluster Maatschappelijke en Economische Ontwikkeling
Contactpersoon Thessa Syderius
Doorkiesnummer 023-567 6741
Uw brief
Ons kenmerk Concept/10001
Bijlage(n) Uitwerking uitvoeringsplan
Onderwerp Uitvoeringsplan 2013-2016 Cultuurnota
'Ruimte voor cultuur, kansen voor ondernemerschap'

Verzenddatum 25 juni 2013

- 8 JULI 2013

Geachte heer, mevrouw,

Vorig jaar stelden wij met u raad de Cultuurnota *Ruimte voor cultuur, kansen voor ondernemerschap* vast. Als onderdeel van deze nota zijn de vijf programmalijnen voor 2013 tot en met 2016 uiteen gezet. In ons uitvoeringsplan zijn deze programmalijnen nu nader uitwerkt, met activiteiten en resultaten die aansluiten bij de beoogde doelstellingen in de periode tussen 2013 en 2016.

In het uitvoeringsplan geven we helder antwoord op de vraag: '*Wat gaan we concreet doen om de door ons in de cultuurnota geformuleerde doelen te bereiken?*' Het uitvoeringsplan vormt hiermee de basis voor de invulling van de jaarlijkse gemeentelijke werkplannen en fungeert als leidraad voor de prestatieafspraken met de door ons gesubsidieerde instellingen. In de bijgesloten notitie vatten we de hoofddoelstellingen van ons cultuurbeleid nog even samen en geven we aan hoe wij deze doelstellingen per programmalijn concreet vertalen in het uitvoeringsplan. Bij de verschillende programmalijnen geven we ook aan welke activiteiten er reeds in gang zijn gezet en/of benoemen we relevante bijzonderheden.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
namens dezen,

mr. A.Th.H. van Dijk

Wethouder Economie, Schiphol en Cultuur

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde
bossen en andere gecontroleerde
bronnen
Cert no. SGS-COC-001741
www.fsc.org
© 1996 Forest Stewardship Council

Bijlage: Uitwerking uitvoeringsplan Cultuurnota *Ruimte voor cultuur, kansen voor ondernemerschap*

I Doelstellingen van het cultuurbeleid

Wij hebben gekozen voor een actief cultuurbeleid dat veel ruimte biedt aan cultureel ondernemerschap. Ons cultuurbeleid creëert op deze wijze een breed cultureel programma, dat straks bestaat uit een cultureel aanbod dat wij als gemeente waarborgen, vermeerderd met een aanbod aan kunst en cultuur dat door cultureel ondernemerschap van onze instellingen tot stand komt. Wij hebben hierbij gekozen voor een 'kanteling' in de rolverdeling tussen gemeente en de culturele instellingen: wij investeren in de maatschappelijke vraag, in een aanbod van culturele activiteiten. Dit doen wij door het maken van prestatieafspraken met de instellingen. We geven de instellingen daarnaast de ruimte om te ondernemen en daarbij nieuwe maatschappelijke allianties aan te gaan. We verleggen met het nieuwe cultuurbeleid de koers van een nadruk op controle en verantwoording 'achteraf' naar regie, inspiratie en vertrouwen 'vooraf'.

Het cultuurbeleid is stand gekomen op basis van diverse onderzoeken onder bewoners en een acht themabijeenkomsten met overige stakeholders. Dit heeft geleid tot de volgende visie:

“Naast wonen, werken en recreëren is een goed en kwalitatief cultureel aanbod een essentiële pijler voor het maatschappelijke belevingsniveau van Haarlemmermeer. Dit biedt onze inwoners niet alleen waardevolle culturele hoogtepunten en levendige culturele evenementen, tevens draagt dit actief bij aan de eigen verbondenheid en betrokkenheid. De versterking van het culturele klimaat en het culturele netwerk zal, binnen een breed draagvlak samen met culturele instellingen, het onderwijs en ondernemers, bijdragen aan de stimulering van het cultureel initiatief en het innovatief en creatief vermogen van mensen. Kunst en cultuur zal zo de smaak, geur en kleur van de gemeente Haarlemmermeer verbeelden, waardoor de culturele en economische aantrekkingskracht van de gemeente wordt vergroot.”

Voor het realiseren van deze visie hebben we gekozen voor vijf speerpunten voor de lange termijn:

1. Cultuurgebouw als spil in een netwerk van culturele kernen
2. Cultureel ondernemerschap
3. Cultuureducatie en jongerencultuur
4. Landschap en geschiedenis als inspiratiebron
5. Specialiseren en samenwerken in een regio

In het uitvoeringsplan worden de doelstellingen van de programmalijnen uit het uitvoeringsprogramma concreet uitgewerkt in SMART geformuleerde activiteiten.

II De concrete uitwerking van de programmalijnen

In het onderstaande geven we per programmalijn aan wat het hoofddoel van de programmalijn is, welke subdoelen het programma kent en wat de voornaamste activiteiten zijn waarmee we deze doelen willen bereiken. Aangezien het nieuwe cultuurbeleid inmiddels enkele maanden in gang is gezet, heeft iedere programmalijn ook een korte actualisatie: welke zaken zijn al in gang gezet?

Programmaliijn 1: Cultuurgebouw als spil in een netwerk van culturele kernen

De programmaliijn heeft tot doel te zorgen voor een kern-overschrijdend en zichtbaar cultureel netwerk. Drie subdoelen dragen bij aan het realiseren van dit hoofddoel:

- 1. Het Cultuurgebouw moet gaan fungeren als belangrijkste spil in het culturele netwerk van Haarlemmermeer*
- 2. Er moet een versterkte uitwisseling plaatsvinden tussen culturele instellingen, culturele initiatieven in de verschillende kernen en het publiek.*
- 3. De zichtbaarheid van culturele activiteiten moet groter worden.*

Sinds het verschijnen van de Cultuurnota is er in het kader van deze programmaliijn al een aantal belangrijke stappen genomen. Als voornaamste opdrachtgever van het Cultuurgebouw willen we zorgen voor verdere versterking van het culturele netwerk in de gemeente Haarlemmermeer, met het Cultuurgebouw als spil van dat netwerk. De afgelopen periode is door de partijen in het Cultuurgebouw onder regie van de gemeente hard gewerkt aan het scheiden van de culturele en commerciële activiteiten. Hiertoe is een bv opgericht. De gemeentelijke regisseur ziet ook toe op het realiseren van een Shared Service Center, een gezamenlijke klantenservice en de ontwikkeling van de tot nu toe 'loze ruimte' in het Cultuurgebouw- de Etalage. Hierbij wordt door de instellingen, met de gemeente samen, ook geïnvesteerd in een aantal cosmetische aanpassingen in het gebouw. Het doel van het laatste is ook om de uitstraling naar het Raadhuisplein te versterken en de zichtbaarheid van de culturele activiteiten van de culturele instellingen in het gebouw en daarbuiten te vergroten (zie ook de Tussenrapportage maart 2013). De plannen krijgen in een hoge snelheid vorm. De eerste resultaten worden in de tweede helft van 2013 zichtbaar.

De partijen in het Cultuurgebouw hebben daarbij zelf opdracht gegeven voor een extern onderzoek naar de meest optimale vorm van samenwerking. We verwachten van alle instellingen in het Cultuurgebouw het bestuurlijk commitment om gezamenlijk voortvarend aan de slag te gaan met de uitkomsten van het onderzoek en de optimale vorm van samenwerking zo spoedig mogelijk in de praktijk te brengen.

In de programma's van eisen van de instellingen in het Cultuurgebouw voor 2013 zijn bovendien reeds gezamenlijke doelstellingen opgenomen die de rol van het Cultuurgebouw als spil in het culturele netwerk van de gemeente verder moeten versterken. Dit onderdeel van het programma van eisen wordt in de komende jaren verder aangescherpt. Dit betekent dat er meer levendigheid in het Cultuurgebouw moet komen, maar dat het Cultuurgebouw ook nadrukkelijker moet gaan fungeren als (digitaal) platform voor het kennismaken met de cultuur in Haarlemmermeer in brede zin. Van het Cultuurgebouw wordt niet gevraagd zich heel nadrukkelijk bezig te houden met het zelf organiseren van activiteiten in de kernen (buiten de eigen locatie), maar de partners in het Cultuurgebouw kunnen zeker bijdragen aan de promotie van dergelijke activiteiten. De huidige vorm waarop de Week van de Amateurkunst wordt gefaciliteerd, is hier een mooi voorbeeld van.

Naast de rol die het Cultuurgebouw moet spelen als spil in het culturele netwerk van Haarlemmermeer, speelt de gemeente ook een verbindende en stimulerende rol. Door middel van de nieuwe verdeelregels (voor Amateurkunst en voor Culturele Projecten) stimuleren we expliciet de zichtbaarheid van en de netwerkontwikkeling binnen het culturele veld. Een voorbeeld van een project dat in 2013 mede mogelijk wordt gemaakt door een

ondersteuning vanuit de nieuwe regeling culturele projecten is de film *Wij de Speelfilm van Haarlemmermeer*, geproduceerd door Fusion Pictures met Pier K, een groot aantal bedrijven en scholen uit Haarlemmermeer.

Programmalijn 2: Cultureel ondernemerschap

De programmalijn heeft tot doel te zorgen voor een bredere maatschappelijke verankering van cultuur. Twee subdoelen dragen bij aan het realiseren van dit hoofddoel:

- 1. Culturele instellingen vergroten het aandeel eigen inkomsten.*
- 2. Er is een groter maatschappelijk draagvlak voor cultuur.*

In de cultuurnota geven we aan dat we de instellingen meer gelegenheid willen geven om te innoveren en zich als cultureel ondernemer te ontwikkelen. We geven aan dat, wanneer we van de culturele instellingen verwachten dat zij meer cultureel maatschappelijk gaan ondernemen, wij ook de verantwoordelijkheid hebben dat onze eigen regelgeving het cultureel ondernemerschap niet nodeloos inperkt. We willen de instellingen stimuleren de eigen inkomsten verhogen. Dat betekent dat wij het genereren van meer eigen inkomsten niet willen 'afstraffen' door vervolgens de subsidie evenredig te verlagen.

Dit betekent dat wij, in een experimentele periode tot aan de eerste evaluatie van de cultuurnota in 2016, de vier instellingen van het Cultuurgebouw ruimte bieden voor innovatie van het activiteitenpakket. Essentieel is dat nieuwe initiatieven niet in de plaats komen van de prestatieafspraken, maar zorgen voor een economische verbreding en/of een cultuurinhoudelijke verdieping hiervan. Positieve exploitatieresultaten komen ten goede aan culturele producten of de algemene reserve die verband houden met kosten en investeringen in relatie tot cultureel ondernemerschap.

In de programma's van eisen voor 2013 is voor het bovenstaande al ruimte geboden. De instellingen hebben voor het komend jaar al de eerste plannen kunnen indienen voor cultureel ondernemerschap op basis waarvan zij van ons toestemming kunnen krijgen hun algemene reserve te verhogen, boven de 5% die nu in de Algemene Subsidie Verordening (ASV) staat benoemd, met een maximum van 10%.

Het cultureel ondernemerschap vraagt niet alleen om een aanpassing in de werkwijze van de culturele instellingen, maar ook in die van ons als gemeente. We noemen de periode tot 2016 niet voor niets een 'experimentele periode'. Wij moeten de randvoorwaarden voor dit beleid scherp formuleren in beleidsmatige en juridische kaders. Deze kaders zijn voor het komend jaar op hoofdlijn afgebakend. We zijn voornemens de 'spelregels' voor de culturele instellingen en voor de gemeente nog verder te verduidelijken in een Handreiking Cultureel Ondernemerschap. Dit zullen we doen in afstemming met de VNG.

Programmaliijn 3: Cultuureducatie en jongerencultuur

De programmaliijn heeft tot doel ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren kennismaken met cultuur. Drie subdoelen dragen bij aan het realiseren van dit hoofddoel:

- 1. De educatieve functie van culturele instellingen wordt versterkt*
- 2. De positie van cultuureducatie in het onderwijs wordt versterkt*
- 3. Er is passend aanbod voor jongeren*

Onder meer door het subsidiëren van het aanbod van Pier K zorgen we voor een passend binnen- en buitenschools cultuur-educatief aanbod voor kinderen en jongeren in Haarlemmermeer. Om ervoor te zorgen dat de subsidie met name bij dit aanbod terecht komt, sturen we de komende jaren op het zo kostendekkend mogelijk maken van het volwassenonderwijs. Voor het verder versterken van de positie van cultuureducatie op scholen wordt een aantal zaken ondernomen.

- Kabinet Rutte I lanceerde het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (2013-2016). Scholen in het primair onderwijs ontvangen via de prestatiebox 10,90 euro per leerling per jaar. Dit budget kunnen scholen inzetten voor inkopen van cultuur-educatieve producten, zoals bijvoorbeeld kant en klare schoolmenu's. Er is een goede website gemaakt waarop al het aanbod te vinden is. Scholen zetten het budget uit de prestatiebox in. Dit bedrag wordt door Gemeente Haarlemmermeer gematcht. Ook voor het VO stelt de gemeente tien euro per leerling ter beschikking.
- Daarnaast is de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor Cultuurparticipatie van start gegaan. Haarlemmermeer heeft met Pier K een succesvolle aanvraag ingediend die door het Fonds recent is gehonoreerd en neemt zodoende deel aan deze matchingsregeling. Met deze matchingsregeling worden de volgende drie activiteiten gefinancierd:
  - Ontwikkelen en uitvoeren activiteiten Kunst in Leren
  - Versterking inhoudelijke deskundigheid bij leerkrachten en scholen
  - Aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs

Wij zijn daarnaast via de provincie betrokken bij het onderzoek Cultuur in de Spiegel, een onderzoek dat tot doel heeft een theoretisch kader en raamleerplan te ontwikkelen voor cultuuronderwijs. Het nieuwe programma van Pier K (Kunst in Leren) zal zoveel mogelijk aansluiten bij dit onderzoek.

Programmalijn 4: Landschap en geschiedenis als inspiratiebron

De programmalijn bestaat eigenlijk uit twee delen: de Erfgoednota en de synergie tussen landschap, erfgoed, monumenten en kunst. De specifieke onderdelen uit de Erfgoednota zijn reeds eerder vastgesteld en worden in deze samenvatting buiten beschouwing gelaten.

Het doel van deze programmalijn is het versterken van de synergie tussen landschap, erfgoed, monumenten en kunst. De programmalijn kent de volgende subdoelen:

- 1. Het behouden van een goede collectie beeldende kunst in de openbare ruimte, met aandacht voor de integratie in gebiedsontwikkeling en grote ruimtelijke ingrepen*
- 2. De culturele en historische kenmerken van de gemeente zijn zichtbaar in de openbare ruimte*
- 3. Er is (fysieke) ruimte voor creatieve ondernemers*
- 4. Er is een versterkte positie voor erfgoed binnen het beleid van de gemeente*
- 5. Verbreden van draagvlak voor en het versterken van het profiel van erfgoed bij het publiek.*

De gemeente Haarlemmermeer kent een prachtige collectie kunst in de openbare ruimte. Het onderhoud van en structurele aandacht voor deze kunst bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, vindt nu plaats door een financiële koppeling aan de opbrengsten vanuit de GREX (Grondexploitatie). Deze koppeling (0,75%) staat onder druk door de geringere opbrengsten vanuit de grondexploitatie als gevolg van de crisis. Nieuwe financiële afspraken kunnen tot gevolg hebben dat het structurele budget voor beheer van en investeringen in kunst in de openbare ruimte aanzienlijk naar beneden wordt bijgesteld. Als de koppeling helemaal wordt losgelaten, hebben nieuwe afspraken naast mogelijke budgettaire consequenties mogelijk ook gevolgen voor de bestaande structurele aandacht voor kunst bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de Programmabegroting 2014-2018 zal een voorstel voor een nieuwe financieringsbasis worden geformuleerd.

Om de zichtbaarheid van de geschiedenis van Haarlemmermeer te vergroten wordt gewerkt aan het versterken van de museale infrastructuur. Het Historisch Museum Haarlemmermeer en het Museum De Cruquius zijn inmiddels gefuseerd. Men werkt plannen uit voor nieuwbouw naast het Cruquiusgemaal, om daar het Historisch Museum Haarlemmermeer onder te brengen. We hebben na het stopzetten van de ambitie voor het Poldermuseum, echter voor de nieuwbouwplannen geen middelen beschikbaar. Op basis van de uitgewerkte plannen kan worden bezien, of er een bijdrage en zo ja, welke bijdrage vanuit de gemeente mogelijk is.

Om de relatie tussen landschap, beeldende kunst en architectuur zichtbaar te maken, organiseren de musea, Podium voor Architectuur en Kunstfort Vijfhuizen een tweejaarlijkse manifestatie.

We trekken - waar mogelijk- met de provincie samen op in hun activiteiten op het gebied van Cultuur en Ruimte (zie brief: 13. 0056919\obd). Een belangrijk aandachtspunt bij deze samenwerking is de herontwikkeling van de forten in Aalsmeer en Hoofddorp. We zoeken ook regionale samenwerking binnen de Metropoolregio op het terrein van de creatieve industrie. Waar mogelijk en nuttig werken we samen bij het realiseren van broedplaatsen.

We willen de interne samenwerking op het gebied van erfgoed, monumenten en beeldende kunst verder versterken door de samenwerking met een beleidsterreinen te versterken:

- Zo is het team cultuur bezig de samenwerking met de afdeling ruimtelijke ontwikkeling te versterken. Door een aantal wettelijke verplichtingen in het Besluit Ruimtelijke Ontwikkeling (Bro) ten aanzien van cultuurhistorie en archeologie is er ook een noodzaak om goed samen te werken. Ook op het terrein van beeldende kunst in de openbare ruimte en bij herbestemmingstrajecten vindt samenwerking plaats die we graag voortzetten en zo nodig versterken.
- Cultuur draagt actief bij aan het nieuwe citymarketingbeleid en wij kunnen middels dit beleid ons erfgoed, historisch landschapen monumenten onder de aandacht brengen.
- Cultuur draagt actief bij aan het versterken van het toeristisch profiel van Haarlemmermeer, onder meer door participatie in het traject Park 21.

Programmalijn 5: Regionale afstemming cultuurbeleid

*Het doel van deze programmalijn is te komen tot regionale afstemming van het cultuurbeleid
De programmalijn kent de volgende subdoelen:*

- 1. Er wordt bovenlokaal samengewerkt, door instellingen en door de gemeente*
- 2. Het regionale aanbod wordt versterkt*
- 3. De Haarlemmermeerse cultuur profileert zich bovenlokaal*

In de cultuurnota staat benoemd dat wij streven naar bovenlokale afstemming van het aanbod van de culturele (podium) instellingen. Het aanbod zou idealiter regionaal aanvullend zijn en te veel overlappingen in het aanbod zouden voorkomen moeten worden. Instellingen concurreren echter nu eenmaal met elkaar om publiek. We willen als gemeente uiteindelijk ook dat onze zalen vol zitten en we willen dat populair aanbod ook voor het publiek in Haarlemmermeer beschikbaar is. Dit zijn enigszins paradoxale doelstellingen.

We gaan met onze collega's in Haarlem, Leiden en Amstelveen op ambtelijk niveau overleggen hoe we -zonder ons expliciet met de programmering van individuele instellingen te bemoeien- dergelijke afstemming kunnen inrichten. Tegelijk participeert Haarlemmermeer in een nuttig onderzoek van de provincie Noord- Holland. De provincie doet onderzoek naar de ontwikkelingen in lokale publieksgroepen en de lokale voorzieningen. De uitkomsten van dit onderzoek moeten inzicht bieden hoe op regionaal niveau aanbod en publieksgroepen op elkaar afgestemd kunnen worden.

Vanuit de afdeling cultuur zijn we ook betrokken bij de bovenlokale afstemming die plaatsvindt op het terrein van recreatie en toerisme, om daar het historische landschap, erfgoed, het culturele aanbod en evenementen onder de aandacht te brengen. En uiteraard nemen we deel aan landelijke netwerken en het provinciale netwerk op het terrein van cultuur.